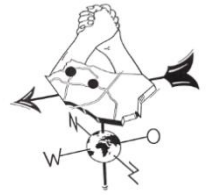

Heelwegs Belang Nieuwsbrief

Juni 2021

Beste inwoners van Heelweg en omstreken
Beste leden van het Heelwegs Belang.

Een lange nieuwsbrief dit keer met drie onderwerpen:

- De Energietransitie en Burgerparticipatie
- De Gemeente Oude IJsselstreek en Duurzame Energie
- Oude IJsselstreek meest toegankelijke gemeente van Nederland?

De Energietransitie en Burgerparticipatie

Introductie

De laatste tijd staan er vaak berichten in de pers over de onrust over de plannen voor zonnevelden en windmolens in de Achterhoek. Dit is in maart begonnen toen het project is serieus van start gaan, de gemeente opende op dat moment de uitnodigingsprocedure voor het tweede tranche van het zonneveldenprojecten. Actiegroepen protesteerden dat er geen burgerparticipatie in het proces was geweest.

Het bestuur van Heelwegs Belang vindt het de moeite waard om ons standpunt en enkele feiten over het proces, en over de Energietransitie, naar voren te brengen.

Wij hopen dat deze informatie nuttig voor u is, voor het geval u wordt benaderd over een duurzaam energieproject in uw buurt.

Heelwegs Belang Standpunt over Duurzaamheid (2017)

In 2017 hebben we onze [Een Toekomstvisie voor Heelweg](#) gepubliceerd. Toen spraken we expliciet over Duurzaamheid in plaats van de Energietransitie. Onze doelen (o.a.) voor 2030 waren:

- We gaan ervan uit dat we 'los van het gas' moeten komen.
- Duurzame nieuwbouw is dé standaard geworden en veel woningen wekken meer (duurzame) energie op dan dat ze kosten.
- Alle Heelwegse bewoners proberen hun woningen, waaronder ook de boerderijen, energetisch te verbeteren.
- Meer zonnepanelen op daken, maar we zijn tegen zonnepaneelvelden in ons buitengebied, omdat goed agrarisch land niet mag verdwijnen.
- In het buitengebied zijn weer andere oplossingen denkbaar, zoals het plaatsen van kleine windmolens op het erf.

De vraag is of nu de energietransitie serieus is begonnen, deze standpunten nog steeds gelden? Of zijn de standpunten genuanceerder geworden naarmate het toekomstige energielandschap (de mogelijkheden daarbinnen) duidelijker wordt?

We komen later terug op onze huidige standpunten op de Energietransitie, maar eerst wat achtergrondinformatie over de spelers en de gebeurtenissen in het Energietransitieproces.

Spelers in de Energietransitie

Wie zijn de spelers in de Energietransitie? Kortom, dat zijn we allemaal. Burgers, boeren, bedrijven, energieleveranciers, netbeheerders, de gemeenten en de rijksoverheid. We hebben allemaal onze rollen te spelen, en hoe we die spelen, bepaalt het succes of falen van de energietransitie.

Wees er zeker van dat de energietransitie een grote uitdaging is voor ons allemaal, en het niet halen van de doelen zal grote gevolgen hebben voor ons en de volgende generaties.

De Energietransitiedoelen en de Regionale Energie Strategieën (RES)

Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het [Klimaatakkoord](#): de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). We gaan met elkaar de CO₂-uitstoot sterk verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. Eén van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Elke regio zal een Regionale Energie Strategie (RES) ontwikkelen. Op de RES Achterhoek komen we later terug.

De 30 regio's staan samen aan de lat om 35 Terawattuur (TWh) aan duurzame energie op land te realiseren in 2030. Er wordt al zoveel mogelijk duurzame energie via windmolens op zee gerealiseerd, maar dat is niet genoeg om ons van energie te voorzien.

Dat er meer windmolens en zonnepanelen in het landschap komen is dus een feit. Dat heeft invloed op onze leefomgeving. Dat vraagt een zorgvuldige afweging.

Het Akkoord van Groenlo

In het Akkoord van Groenlo uit 2009 en de Visie Achterhoek 2020 hebben de Achterhoekse gemeenten vastgelegd dat zij energieneutraal willen zijn in 2030. De Achterhoek wil dit bereiken door grootschalige energiebesparing en productie van hernieuwbare energie. In het [Akkoord van Groenlo 2013](#) wordt de betrokkenheid, de werkwijze en inzet van gemeenten voor de komende jaren vastgelegd.

Vermeldenswaardig is dat de rol van de gemeenten in het Akkoord expliciet wordt genoemd (o.a.) als:

- Faciliteren en verbinden van nieuwe duurzame initiatieven uit de samenleving (burgers, bedrijven, organisaties);
- Op lokaal niveau duurzame projecten uitvoeren en de samenwerking zoeken met bedrijven, burgers en organisaties;
- Monitoren van de duurzaamheidsdoelstellingen.

Om deze rollen te vervullen heeft de gemeente Oude IJsselstreek een *Uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking* ontwikkeld.

Het Uitnodigingskader ontwikkelingsproces

Dit wordt beschreven in dit [Toelichting Uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking](#). In het kort, input van verschillende kanten werd gebruikt:

- Ambtelijke input
- Input Stakeholders, inwoners e.d.
- Individuele gesprekken
- De Toekomstvisie voor Oude IJsselstreek

Heelwags Belang nam deel aan dit inputproces.

De gemeente heeft de mening van de inwoners indirect meegenomen in het proces van het uitnodigingskader. Nadat de gemeenteraad het kader had vastgesteld, werd het in oktober 2019 gepresenteerd tijdens twee informatiebijeenkomsten voor geïnteresseerde inwoners en partijen. Dit gaf elke inwoner de mogelijkheid om individueel een reactie te geven op het plan. Deze reacties zijn in de eerste evaluatie meegenomen. De reacties hadden invloed op de integratie van de [Zonneladder](#) bij de beoordeling, het opnemen van de Celtic Fields als waardevol gebied en een directere communicatie over het uitnodigingskader tussen de gemeente en omwonenden en andere lokale belanghebbenden.

Uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking 2020

Het ontwikkelingsproces heeft het document [Uitnodigingskader lokale duurzame energie opwekking 2020](#) opgeleverd.

Het Uitnodigingskader is ontwikkeld om te voldoen aan een groeiende behoefte in de samenleving aan duidelijkheid over de (ruimtelijke) mogelijkheden en voorwaarden voor het opwekken van duurzame energie in de gemeente. De term 'uitnodiging' is bewust gekozen omdat de gemeente Oude IJsselstreek en de samenleving actief aan duurzame energieopwekking willen werken.

Het Uitnodigingskader is hét instrument om initiatiefnemers te stimuleren een plan te maken en voor de gemeente om die plannen te evalueren.

Burgerparticipatie bestaat in het Uitnodigingskader uit twee vormen – procesparticipatie en financiële participatie – en is **verplicht** door de gemeente voor iedere initiatiefnemer.

In het Uitnodigingskader staan de transitietargets voor energieopwekking in Oude IJsselstreek (transitietargets is de eerste stap in de *Zonneladder*):

- Windmolens: 118 GWh/jr., dit zijn ongeveer 19 windmolens;
- Zonnevelden: 47 GWh/jr., dit zijn ongeveer 56 ha zonnevelden;
- Zon op grote daken: 16 GWh/jr., het gaat om een totaal oppervlak van ongeveer 20 ha op grote bedrijfsdaken**;
- Biomassa (thermisch): 3 miljoen m³ / jr.*, gasequivalent opgewekt in biomassacentrales;
- Biogas: 11 miljoen m³ gas /jr.*, opgewekt in biovergistingsinstallaties (8,5 miljoen m³ /jr. zijn al vergund).

*Een deel van de biomassa en het biogas wordt omgezet naar elektriciteit.

**Het gaat hier om zon op daken waarbij de elektriciteit wordt geleverd aan het energienet. Zonnepanelen voor eigen gebruik zoals bij huishoudens horen hier niet bij. Deze elektriciteit wordt meegenomen bij de besparingsopgave (deze stroom wordt gesaldeerd en loopt via de elektriciteitsmeter).

De totale opgave van 185 GWh/jr is de opgave die uit de Uitnodigingsagenda 2016 komt. De laatste jaren is er veel meer duidelijkheid gekomen over omvang van de energietransitie. Zo is er een [Energietransitiemodel](#) (ETM) beschikbaar gekomen. Het Energietransitiemodel is een onafhankelijk, uitgebreid en op feiten gebaseerd energiemodel en de landelijke standaard om de opgave voor energie te berekenen. De RES, het ETM, de warmtetransitie geven alle nieuwe inzichten. Daarnaast kan het voorkomen dat geplande projecten niet worden gerealiseerd (zoals bijvoorbeeld bij het biogasproject in Varsseveld).

Het gevolg kan zijn dat de opgave voor de Oude IJsselstreek voor het opwekken van duurzame energie ook veranderd.

RES Achterhoek

Parallel aan het uitvoeren van het Uitnodigingskader bereidt de regio in opdracht van het Rijk de Regionale Energie Strategie (RES) voor. In de [RES Achterhoek](#) wordt ook aangegeven “hoeveel en waar” we duurzame energie gaan opwekken in de Achterhoek. Het Uitnodigingskader en transitietargets van onze gemeente zijn belangrijk **inputs** voor deze regionale RES.

Er bestaat al een [Concept-RES](#), en wij zitten nu in [het proces](#) om de RES 1.0 te ontwikkelen. Net als bij het gemeentelijk Uitnodigingskader is Heelwegs Belang betrokken geweest bij het RES-proces.

Rond 1 juli a.s wordt het ontwerp-RES 1.0 ingediend bij de [Nationale Programma RES](#). Deze versie wordt ook online gepubliceerd.

Na het zomerreces gaat het ontwerp-RES 1.0 naar de Achterhoekse raden ter besluitvorming waar een inspraakmoment aan vooraf gaat.

De Achterhoek heeft in het concept-RES opgenomen dat in 2030 1,35 TWh duurzame energie kan worden geproduceerd met inzet van zon en wind. Hierbij wordt gestreefd om 0,35 TWh te produceren met inzet van grootschalig zon-op-dak (o.a. bedrijfsmatige en agrarische panden). In de RES 1.0 wordt aangegeven hoe de zon-op-dak-initiatieven verlopen en welke impulsen nodig zijn om voldoende van deze initiatieven te realiseren die uiteindelijk leiden tot die 0,35 TWh in 2030.

Uitvoering van de Uitnodigingskader

De gemeente heeft in het Uitnodigingskader vastgelegd wat een ontwikkelaar moet doen om mogelijk een zonneveld, een windmolen of een biomassacentrale te kunnen realiseren.

Als iemand een windmolen wil plaatsen of energie wil opwekken uit biomassa, moet hij/zij zich melden bij de gemeente. In een gesprek kijken zij samen of het project past bij de eisen die de gemeente stelt aan het project. Als dat er goed uitziet, moet degenen in gesprek gaan met de omwonenden om hun wensen op te halen. Bij windmolens zijn de omwonenden alle mensen die binnen een straal van 1 kilometer wonen. Bij biomassa is dat 400 meter. Daarnaast moet bij windmolens die groter zijn dan 25 meter de omgeving ook financieel kunnen profiteren. De gemeente kiest bij wind en biomassa voor maatwerk omdat de ruimtelijke impact groot is en er maar weinig aanvragen voor zijn.

Voor zonnenvelden ziet het proces er anders uit. Op dit moment zijn er relatief veel ontwikkelaars die in heel Nederland en dus ook in Oude IJsselstreek, zonnenvelden willen plaatsen. De gemeente wil ervoor zorgen dat de beste initiatieven gerealiseerd worden. Daarnaast willen ze niet meer zonnenvelden plaatsen dan nodig. Daarom werkt de gemeente met twee tranches van elk 30 ha. Ze willen dus in totaal 60 hectare volleggen met zonnepanelen. De eerste tranche is al gekozen, welke projecten dat zijn kunt u [hier](#) zien.

In Oude IJsselstreek (13.615 hectare) is 65% in gebruik als landbouwgrond (8.850 ha). 60 hectare (niet allemaal per se landbouwgrond) is dus maximaal 0,68% van de landbouwgrond in het totaal.

Het tweede tranche van de 30 ha voor het zonnenvelden project stond open tussen 1 en 31 maart 2021. Ontwikkelaars konden voorstellen indienen bij de gemeente.

Reacties van de Samenleving

De opening van het tweede tranche leidde tot veel negatieve reacties van omwonenden in de buurt van voorgestelde zonnevelden.

Er was een [Raads-info-bijeenkomst op 10 mei 2021](#) over het tweede tranche zonnevelden. Hierbij kon je inspreken. Veel Inwoners en initiatiefnemers hadden zich als insprekers aangemeld.

Uit de inbreng van de bewoners blijkt dat sommige initiatiefnemers er spectaculair slecht in waren om de bewoners erbij te betrekken. Het succes van een initiatief kan alleen behaald worden als het plan in volledige samenwerking met omwonenden wordt opgesteld. Het project is gedoemd te mislukken als er door initiatiefnemers wordt gewerkt volgens het concept "dit is het plan, het is een voldongen feit en het wordt zo aan de gemeente voorgelegd". Niet alleen bij de bewoners valt dit verkeerd, maar ook bij de gemeente.

Burgerinitiatief OIJS

Met de opening van de tweede tranche is er een [Burgerinitiatief](#) opgericht. Het bestaat uit een aantal maatschappelijk organisaties, inclusief een paar dorpsbelangenorganisaties. Hun standpunten zijn:

- De gemeente Oude IJsselstreek heeft geen burgerparticipatie gezocht in het energietransitie proces
- De gemeente Oude IJsselstreek moet wachten op het advies van RES Achterhoek
- Geen zonnepanelen op landbouwgrond, de zonneladder moet worden gevolgd.
- Opschorten huidige procedure zonnevelden.

Het Burgerinitiatief OIJS nodigde Heelweps Belang uit om zich bij hen aan te sluiten, maar we weigerden dit om de volgende redenen:

- De gemeente Oude IJsselstreek heeft wel burgerparticipatie toegepast in de ontwikkeling van het Uitnodigingskader en burgerparticipatie is verplicht door de gemeente voor elke energieproject.
- De RES 1.0 is *gevormd* door input van de acht Achterhoekse gemeente. Stakeholders en inwoners zijn nauw betrokken geweest bij de ontwikkeling van het bestaande beleid voor inpassing van duurzame energieopwekking binnen de eigen gemeenten.
- Geen zonnepanelen op landbouwgrond. Dat was zeker ons standpunt in 2017, maar we zijn genuanceerder geworden:
 - Volg de Zonneladder (net als de gemeente in zijn evaluatiecriteria), maar om te zeggen dat elk dak of andere plek gevuld moet zijn voordat landbouwgrond ook maar in overweging kan worden genomen is naar onze mening onrealistisch.
 - Elke verandering van gebruik in de landbouwgrond moet zeer zorgvuldig worden overwogen, maar zoals het Uitnodigingskader stelt, ligt de beslissing om een voorstel te doen uiteindelijk bij de grondeigenaar. We kunnen heel goed begrijpen dat sommige boeren misschien een betere toekomst zien door te investeren in zonneparken op hun land in combinatie met of in plaats van hun huidige onderneming.
 - 60 ha (niet alles is landbouwgrond) is maximaal 0,68% van de totale landbouwgrond. Dat lijkt ons voldoende bescherming.
- Voor het opschorten van de huidige procedure zonnevelden zien wij geen goede reden. Als een initiatief geen draagvlak krijgt bij de omwonenden, is dat een falen van het initiatief, niet de procedure.

Heelwegs Belang Standpunten over de Energietransitie (2021)

- De Energietransitie is belangrijk, nodig en zal heftig zijn. Het moet gebeuren. Ook lokale energieopwekking moet gebeuren als een deel van de totaaloplossing.
- Dat er meer windmolens en zonnepanelen in het landschap komen is dus een feit. Dat heeft invloed op onze leefomgeving. Dat vraagt om een zorgvuldige afweging.
- Niet halen van de energietransitiedoelen zal grote gevolgen hebben voor ons allemaal en de volgende generaties.
- Elke verandering van gebruik in de landbouwgrond en de natuur moet zeer zorgvuldig worden overwogen.
- 60 hectare voor potentiële zonnevelden in de Oude IJsselstreek is de limiet.
- We gaan ervan uit dat we 'los van het gas' moeten komen – [maar vóór 2030 gaan in Oude IJsselstreek geen wijken van het aardgas af](#).
- Duurzame en aardgasvrije nieuwbouw is de norm geworden. Wij ondersteunen dit en zien als doelstelling dat veel woningen meer (duurzame) energie opwekken dan ze verbruiken.
- We stimuleren alle bewoners van Heelweg om de energiebesparing en verduurzaming van hun woning, inclusief de boerderijen, te verbeteren.
- Meer zonnepanelen op daken.
- In het buitengebied zijn weer andere oplossingen denkbaar, zoals het plaatsen van kleine windmolens of [innovatieve alternatieven](#) op het erf.

De Gemeente Oude IJsselstreek en Duurzame Energie

Wilt u meer weten over hoe en wat de gemeente u kan bieden? [Klik dan door!](#)

Oude IJsselstreek meest toegankelijke gemeente van Nederland?

De verkiezing van de meest toegankelijke gemeente van Nederland voor mensen met een beperking of chronische ziekte is begonnen.

U kunt het bepalen op meesttoegankelijkegemeente.nl tot 27 juni.

Meer informatie over deze verkiezing is te vinden op [deze pagina](#) van de gemeente Oude IJsselstreek website.

Met vriendelijke groeten,

Het bestuur van Heelwegs Belang